

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigt Privilegium.

Nr. 2. Den 11 Januar 1800.

Trykt i Kjøbenhavn hos Direktør Johan Frederik Schulz.

Undertegnede ere Medaktører, Forlaggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen. Peter Johan Monrad.
Cancellieskriver og Assessorer i det danske Cancellie.

Offentlig Foranstaltning.

Alf gode Grunde formodes det, at de fleste, om ikke alle af dette Blads Læsere endnu erindre, hvad Regjeringen, især medens Ulykken var meest sølelig, gjorde for de Brandlidte, som Kjøbenhavns Ildbrand, den 5 til 7 Juni 1795, berøvede Bolig og Eiendom: Dens hjælpsomme og hurtige Foranstaltning for de fattige Huusvilde, ved at lade opslaae Telte paa Stadens Nørre-Fælled og ved Voldene — den kongelige Bekjendtgjørelse, af 10 næstefter, hvorved det ræddede Gods, saavidt muligt, betryggedes Eterne — den gavmilde Uddeling af Levnetsmidler til de meest Trængende — Tilladelsen til at boe i det forhen afbrændte Slots Ruiner, og at opføre Boliger paa Slotspladsen og flere tilforn ubebyggede

de Steder i Byen, samt Overladelser af Garderstaldene til Almue-Boligers Indretning, Ogsaa vil formodentligen endnu være i levende Erindring den, under 1 Juli næstefter, udstædte kongelige Indbydelse til frivillige Gaver, hvori Hs. Majestæt, i Tillid til Nationens Edeldelmodighed og Velvillighed til at understøtte nødlidende Medborgere, indbød Enhver til, efter Evne, broderliggen at række Haand til at lindre de fattige Brandlidtes Nød: det blev tillige da befaleet, at der strax ved Kollektbøger og Bækkener ved Kirkedørene skulde indsamles frivillige Gaver, og derefter af vedkommende Øvrigheder til det danske Cancellie uopholdeligen aflægges Regnskab for de indkomne Summer. Alle disse Foranstaltninger kunne formodes at være almindeligen bekjendte; da derimod Virkningen af den kongelige Indbydelse til frivillige Gaver er næsten aldeles ubekjendt, troe Udgi-verne af dette Blad at gjøre Læserne en behagelig Tjeneste, ved her at meddele Efterretning om saavel de indsamledes Summers Beløb, som de trufne Foranstaltninger til disses hensigtsmæssigste Anvendelse.

Allerede under 21 Sept. 1795 bleve, i Følge Hs. Majestæts Befaling til Kjøbenhavns Magistrat om at overveie og indkomme med Forslag, hvorledes de efterhaanden indkomne Kollektpenge bedst og til de Brandlidtes sande Nytte vilde være at anvende, følgende Poster fremsatte, som efter sammes Mening i denne Henseende fornemmeligen maatte komme i Betragtning:

1) Da

1) Da efter de Underretninger, Magistraten havde erholdt, endda 900 til 1000 Familier for den da tilstundende Winter manglede Huus, og de Interims Baaninger, som efter Foranstaltning af det kongelige Oekonomi- og Kommerce-Kollegium, det harmoniske Selskab, Politimesteren tilligemed Stads-Physikus, og Magistraten besørgedes opførte, ei kunde regnes at imodtage flere end 314 Familier, syntes de Øvriges Underbringelse at være det Første, hvortil de Fornødne Bekostninger af Kollekten maatte tages, og dertil hensejtes:

- a. De flere Indretninger til Huusly for dem, som endda i een eller anden Bygning i Staden maatte kunne gjøres;
- b. Hjælp til Huusleie, hvorved havdes Exempler paa, at Adskillige selv havde forskaffet sig Leilighed, som de ellers af Usformuenhed ei havde kunnet erholde;
- c. Rejsepenge for saadanne, som kunde ville begive sig til Provindserne og der kunde formodes at finde Næringsveie; og
- d. hvis Fattige, som ei uden offentlig Understøttelse her kunde underholde sig, paa Landet eller i andre Kjøbsteder kunde underbringes, Bekostningen af deres Transport og Noget til Underholdning Winteren over.

2) De Bekostninger, som medicinale Indretninger for

de fattige Brandlidte allerede havde medtaget eller fremdeles vilde medtage, troedes og at maatte udredes af Kollekten og dertil at henhøre:

- a. Hvad flere Sygestuers Indretning i Stadens Hospitaller og et Sygehuus udenfor Byen, hvis epidemiske Sygdomme skulde yttre sig, samt det dertil fornødne Inventariums Anskaffelse vilde udfordre;
 - b. hvad til de Syges Underholdning og Medicin var anvendt og endnu vilde medgaae;
 - c. hvad Lægerne, som til deres Betjening vare antagne, i Honorarium tilstodes.
- 3) Hjælp til Anskaffelse af Haandværks-Nedstaber, for at sætte saadanne Haandværkere, som ved Branden havde mistet samme, i Stand til igjen at arbejde;
- 4) Da visse Haandværkere, om de endog havde de fornødne Nedstaber, dog ei kunde drive deres Haandtering, uden at de tillige sættes i Stand til at indkjøbe Materialier, og Vise, som forhen havde drevet en Næring, ei igjen kunde begynde samme, med mindre de fik Hjælp til at gjøre Indkjøb af de dertil fornødne Vare, vilde Understøttelse, eller efter Omstændighederne Forstrækning dertil for begge Slags være det bedste Middel, hvorved de igjen kunde ophjælpes;
- 5) De Fattige, som ved Branden havde mistet deres ringe Indbo, maatte billigen nyde nogen Erstatning, for at de i det mindste kunde anskaffe sig det Nødvend-

bigste til deres Legemers Skjul, samt til at sidde og ligge paa;

- 6) Da mange af disse vare satte saa meget tilbage, saavel ved deres Haandværks- og Næringsdrifts Standning, som ved Sygdomme og andre Tilfælde, at de, de nævnte Understøttelser uagtet, i den da forestaaende Winter, ei ganske uden Hjælp kunde underholde sig, maatte af Kollektterne en Deel til disse og flere tilfældige Udgifter for de Brandlidte reserveres.

Magistraten anmærkede derhos, at den, til Beileidelse for dem, som det maatte behage Hs. Majestæt at befale at paatage sig Kollektens Anvendelse over de Brandlidte, som kamperede paa Fælleden, saavelsom dem, der opholdt sig andre Steder i og uden for Staden i Telte og Hytter, samt dem, der med Ansøgninger om Hjælp havde mældt sig, havde ladet forfatte Mandtal med hosføiet speciel Forklaring angaaende deres Forsatning, angivne Tab m. v., hvilke til Afbetjening kunde dem blive tilstillede.

Det behagede Hs. Majestæt, under 25 næstefter, herpaa at resolve saaledes:

- "Den af Magistraten fremsatte Plan til Kollektens Anvendelse, bifaldes i det Hele, dog saaledes:
 "at det under No. 2. passu a Anførte bortfalder,
 "da saadant forhaabentligen ei vil behøves; lige-
 "som den under No. 4. bemærkede Hjælp til at
 "indkjøbe Materialier blot vil blive et Forskud.

"Ma-

"Magistraten haver saaledes blandt dens Medlem-
 "mer at vælge en Kommission, til paa bedste Maa-
 "de at udføre denne Plan, forsaavidt Kollektpen-
 "gene maatte tilstrække. Disse kunne efterhaan-
 "den, som de indkomme og deponeres i Banken,
 "requireres ved Bort danske Cancellie, hvorigjen-
 "nem Os i sin Tid Regnskab over Indtægt og
 "Udgift saaledes forelægges, at det ved Trykken
 "kan bekendtgjøres."

(Slutningen følger.)

Forgivninger.

Under 9 Juli f. A. har Hs. Majestæt allernaadigst
 befalet, at det skal være Metalstøbere og Gjørtlere forbud-
 det for Fremtiden at nedsætte sig paa Bergstaden Kongs-
 berg, samt at ingen andre, som sammesteds opholde sig,
 maae besætte sig med Gjørtler- Arbeid eller Metalstøbning,
 med mindre nogen paa nærværende Tid der Bosat alle-
 rede skulde have erhholdet udtrykkelig Borgerstabs- Brev
 paa at drive saadan Profession, da herefter ingen derpaa
 maa meddeles Borgerstabs; hvo som efter Bekjendtgjøs-
 relsen af dette Forbud maatte befindes herimod at have
 handlet, skal ved Bergamts- Retten paa lovlig Maade
 tiltales til Mulkters Udredelse efter Sagens Beskaffenhed,
 hvilke Mulfter skulle tilfalde Bergstadens Sygehuus.
 Denne Befaling er ved Plakat fra Rentekammeret, un-
 der 6 Decbr. sidstleden, bekendtgjort.

(Fort.

(Fortsættelse af Forordningen om Hoveriet.)

Da der ved Forordningen om Hegn og Fred er sørget for, at levende Gjørder kunne fredes og Riisgjærder i Tiden formindskes, saa skulle Bønderne ikke længere, end 10 Aar fra denne Forordnings Bekjendtgørelse, være pligtige enten at sætte eller vedligeholde Riisgjærder eller andre Planter, men Hegnings-Arbeidet ved de Riisgjærder og Jordvolde, ved hvilke efter forebemeldte Forordnings Udbyende ere plantede levende Gjørder eller Pile, skulle de Hoverigjørende vedblive fremdeles at forrette, hvorimod de ogsaa bør nyde forholdsmaessig Lettelse i Hegnings-Arbeidet, naar det halve med levende Gjørder eller Pile beplantede Hegn i Overeensstemmelse med Forordningen om Hegn og Fred §§. 11 og 12 kan afgives til paastødende Naboer.

Ligeledes skulle Bønderne vedligeholde de Steengjærder, beplantede Volde eller Gjørder, levende Gjørder og Grøfter, som i Stedet for Riisgjærder og de ommældte Jordvolde opføres, samt, naar det forlanges, fappe eller styvne Pilene og de levende Gjørder, eller efter Anviisning knække dem.

I de Egne, hvor Riisgjærder ei bruges, og hvor levende Gjørder vanskeligen kunne vore, bør de Hoverigjørende vedblive, som hidtil, at forrette Hoveriet ved Jordvoldene og Tørvdigerne.

14) Dersom det indtræffer, at Vinter-Kornet er udgaaet, eller og at det afædes af Snegle eller Insekter, da skulde Bønderne, foruden det dem ellers i Følge Bestemmelsen paaliggende Arbeid, være pligtige til at ompløje og besæe med Baarkorn de Strækninger, som Jorddroppen eller Jorpagteren anviser dem, og paa hvilke Kornet er bortgaaet. Paa de Steder, hvor Arbeidet er bestemt til Hovmaal, skal saadant Arbeid forrettes af de Bønder, paa hvis Hovmaale Skaden er sket; hvor derimod Arbeidet er bestemt til Pløje, Spænd- og Gangdage, der skal det her ommældte Arbeid forrettes af hele Godsset, efter Omgang, som mældt, foruden det dem ellers paaliggende Arbeid.

15) Ligesom i Almindelighed alt Høveri-Arbeid skal, som hidindtil, skee med Bøndernes sædvanlige Redskaber, med mindre de godvilligen forene sig med Jorddroppen om at bruge andre, saa skal og Pløiningen skee ved saadanne Plove, som Bønderne selv sædvanligen bruge; ei heller skulde Bønderne være pligtige at bruge andre end deres sædvanlige Harver.

16) Bønderne skulde paa de Steder, hvor de ikke harve deres egne Jorder rundt eller overters, ei heller være pligtige at harve i Høveri rundt eller overters; ei heller skulde de være pligtige at overharve Jorderne oftere, end det er Skik, at Bønderne sædvanligen overharve deres egne Jorder, med mindre saadant ved

For:

Forening eller Kjenbesser udtrykkeligst er anderledes fastsat.

- 17) Dersom Møddingstedet, hvorfra Gjødningen skal udføres, er af den Beskaffenhed, at Pølevandet behøves at udøses, førend Møgen kan udføres, da skal saadant af Jorddroten eller Forpagteren besørjes, og Arbeidet hermed maa ikke paalægges Bønderne, med mindre den indgangne Forening, eller assagte Kjenbelse, udtrykkeligen dertil forbinder dem.

Paa de Steder, hvor Møddingstedet ikke er broslagt, og hvor Bunden ikke er saa haard, at Brolægning er overflødig, skal Jorddroten inden 8 Mar fra denne Forordnings Bekjendtgjørelse foranstalte det for egen Regning broslagt, saafremt de fornødne Steen dertil kunne tilveiebringes i en Omkreds af en halv Miil fra Møddingstedet, og Bønderne skulle, foruden det dem ellers paaliggende Hoveri, være pligtige at tilføre Stenene til saadan Brolægning paa betætlige Tider.

Ligeledes skulle Bønderne være pligtige at tilføre Fylde til Møddingstedernes Brolægning, imod at dem i de til Vandstedernes Rensning bestemte Dage godtgjøres saa mange Dage, som til dette Arbeid anvendes.

Jorddroten eller Forpagteren har Ret til at paasee, at ikke Kjøresvendene ved Møgagningen, for at blive desto for færdige med Arbeidet, mishandle deres

Hos.

Hosbonders Heste, og ved at kjøre for hastigt, spille Gjedningen. Til den Ende skal, naar Jorddroten eller Forpagteren forlanger det, Kjæresvenden gaae ved Siden af Bognen, for at kjøre Hestene, og først da sætte sig paa Bognen, naar den er aflæsset.

Det skal staae Jorddroten eller Forpagteren frit for at lade Gjedningen udføre til hvilken Jord i Hovmarken han vil, og at lade Gjedningen lægge tykkere eller tyndere, ligesom han selv finder for godt, for saa vidt ikke i denne Post ved Forening eller Kjendelser er anderledes fastsat.

- 18) Dersom nogen Jorddrot ønsker at indrette Høstningen paa en anden og fordeelagtigere Maade, end hidtil er skeet, da ere Bønderne pligtige at forrette Arbeidet efter hans Anvisning, dog at de derved ikke behyrdes med mere Hoveri, og at Jorddroten, saafremt mere Arbeid ved saadan Høstningsmaade udfordres, besørger for egen Regning dette mere Arbeid. I Tilfælde af Tvistighed herom, afgjøres samme paa den i § 11. befalede Maade.

(Fortsættelsen følger.)

(Slutning af Bei. Reglementet.)

Ved indfaldende Loveir og Regn, bør ogsaa, paa muligste Maade, sørges for Vandets Aflob fra Beiene selv, og, til den Ende, strax stufes eller hugges

ges Nabninger og Afsløbs-Render i den, ved Siden af Veien opkastede, Snee; dog forstaaes dette alene om Arbeidet paa Sneen og Isen. Alt andet Arbeid, paa Veien og ved Grøfterne, bør besørjes af dem, som Veiens eller Grøfternes sædvanlige Bedligeholdelse paaligger.

C. Om Opsynet.

- 13) Stiftamtmandene, Amtmandene, samt Herredsfogderne og øvrige vedkommende Betjente, bør, hver i deres Distrikter, paasee at disse Forskrifter vedbørligen iagttages.

General-Bei-Kommissionen skal alene henholde sig til Stiftamtmandene og Amtmandene; disse skulle igjen tilholde deres Underhavende saaledes at opfylde deres Pligter, at Posterne og de Veisfarende ikke standses eller opholdes, formedelst opdyngtet Snee.

- 13) Saasnart dyb Snee falder, bør Sognesogden eller Opsynsmanden for ethvert Distrikt, strax, og uden først at oppebie Øvrighedens Befaling, foranstalte Snefastningen.

Ligeledes bør de Vedkommede Herredsfogder, eller Birkedommere, uden at oppebie Amtmandens Ordre, ufortøvet indfinde sig paa Veiene, og der foranstalte det fornødne, samt dagligen have Tilsyn med, at Arbeidet hensigtsmæssigen bliver fuldført.

Amtmanden bør og, saa ofte som muligt, tage Veiene i Øiesyn, og tilholde samtlige Vedkommende
at

at opfylde deres Pligter, samt hver Uge, saalænge Arbeidet vedvarer, efter en Formular, indberette til General-Bei-Kommissionen de Foranstaltninger, som ere trufne, hvad derved hver Dag er blevet udrettet, og hvorledes Beelenes Tilstand befindes at være.

Paa de Steder, hvor en Virkedommer forestaaer flere Birker, skal han alene føre Opsynet over det Birks Distrikt, i hvilket han boer; men, for de øvrige, beffikkes andre Opsynsmænd. Naar en Virke-dommer ikke boer i Birket, skal han, paa sin egen Bekostning, holde en, af Hørrigheden autoriseret, paa-lidelig Mand der paa Stedet, som, paa hans Beg-
ne og Ansvar, besørger det ham-Paaliggende.

Fra ethvert Sogn afgives, saalænge Snekast-ningen ikke er fuldsort, og hvor det behøves, dagli-gen en Mand, til at gaae Sognesogden tilhaande, ved at bringe Efterretning til Herredsfogden eller Vir-kedommeren, og imodtage deres Befalinger, saavidt de ikke selv paa Stedet have funnet give dem; saa at Sognesogden ikke hindres fra at være bestandigt tilstede ved Arbeidet. Ligeledes afgives, hvor det behøves, dagligen et ridende Bud, til at bringe Herredsfogdens og Virkedommerens Indberetninger til Amtmanden, og igjen at modtage hans Ordre. Alle Embedsmænd og Opsynsmænd, ved dette Arbeid, nyde fri Befordring.

14) I Henseende til Straf, for Udeblivelser og Forsøm-melser, forholdes efter de, i Bei-Forordningens §.

33 givne, Forfrister; dog skulle de, i bemeldte §., formedelst forømt Wei- Arbeid, bestemte Mulkter fordobles, i Tilfælde af Sne- Arbeid; efterdi det, der tabes ved saadan Forsømmelse, ikke, uden dobbelt Banfælighed, kan erstattes.

Al samme Marsag skulle ogsaa de forholdsmaessigen straffes, som, endskjøndt de ere tilstede, dog ikke arbeide, efter den befalede Forfrist, eller ikke arbeide saa meget, som de bør.

En Sognesoged, eller Opsynsmand, der efterlader de ham paaliggende Pligter, mulktres, efter Forseelsens Bestaendighed, fra 1 til 2 Rdlr. dagligt, og, ifald det behøves, kan Herredsfogden eller Birkedommeren konstituere en anden, i den Strasskyldiges Sted, paa hans Bekostning.

Da, ved dette Arbeid, Alting kommer an paa hastig Iværksættelse, fordi Veien, ved een Dags Forsømmelse, kan fordærves for den hele Vinter; saa skulle Mulkterne for Udeblivelse fra Snekastningen, uden Ophold inddrives af Bedkommende; til hvilken Ende Opsigtsførerne bør tilholdes, om muligt, hver Dag at anmelde for Øvrigheden, hvilke der ere udeblevne.

Endeligen besales, at Amtmændene, i deres ugentlige Indberetninger til General-Wei-Kommissionen, udtrykkeligen skulle nævne de Herredsfogder og øvrige Embedsmænd, der have udmærket sig ved dette almeennyttige Arbeid, saavel som dem, der have vliift sig forsømmelige.

Jov.

I øvrigt ere Amtmændene bemyndigede til, naar det maatte behøves, at konstituere en anden til Opsigtsmand over Arbeidet, paa den forsømmelige Embedsmands Beføstning, paa det at Tiden ikke skal spildes.

Blandede Efterretninger.

I det danske Videnskabernes Selskabs ordentlige Møde, den 4 Januar d. A., blev Hr. Kammerherre F. Moltke, Præsident i det danske Cancellie, valgt til Eres-Medlem af bemeldte Selskab.

I samme Møde oplæste Hr. General-Adjutant Löwenørn en Afhandling om Fyrene paa Kysterne, samt om de forskjællige Vindes Virkning paa en i Lusten frit staaende Lue.

Da Hs. Majestat har behaget at befale, at til Veiledning for Søfarten til Øresund skal igjen antændes Blusfyr paa de tvende Taarne, som tilforn ere opførte paa Nakkehoved i Nærheden af Helsingør, og et Lampesfyr i det nordøstlige Kronborgs Slotstaarn, paa hvilke Steder Fyrer brændte i Aaret 1772, saa har General-Toldkammeret, under 11 d. M., bekendtgjort: at den 13 April 1800 bliver tændt Blusfyr paa de tvende paa Nakkehoved værende Taarne, og et Lampesfyr i det nordøstlige Slotstaarn paa Kronborg; samt, at med disse Fyrers Antændelse og Slukning forholdes efter Forord-

ningen af 21 Marts 1705 og Plakaten af 1 Februar 1779, saa at de om Sommeren (eller fra Paaſke til Mikkelsdag) lyse en Time efter Solens Nedgang til dens Opgang, og om Vinteren (eller fra Mikkelsdag til Paaſke) en halv Time efter Solens Nedgang til dens Opgang. End videre: at paa det kongelige Toldkammer i Øresund kan bekommes, imod 24 Skillings Betaling, et i Aaret 1771 forfattet Kort over disse Fyrers Beliggenhed, forsynet med Anmærkninger, om hvad der er at iagttage af dem, som ville efter disse trende Fyrer om Nattetider seile Farvandet ind paa Helsingørs Reed.

Den 10 d. M. er Stats-Minister Hr. Geheimesraad Cay Friderich Reventlow befikket til Patron for Frederiks tydske Kirke paa Christianshavn.

Pedige Embeder.

Under det danske Cancellie: Chirurgikatet ved Frederiksborg Amt og Sygehuus, samt Hillerød Hospital, 474 Rdlr.

Under General-Postamtet: Postmester-Embedet i Nyborg, hvortil i Gage er reglementeret 155 Rdlr., og hvormed i øvrigt er forbundet det Vilkaar, at Eftermanden skal under visse Betingelser kjøbe den af afgangne Postmester Bruun beboede Gaard.

Besor=

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 3 Januar er Kammerraad E. P. Kirstein, Medlem af Direktionen for den vestindiske Gjælds Afbetaling, befuldmægtiget til Legationsraad med virkelig Justitsraads Rang.

Under Generalitetet: Den 3 Januar ere Premier-Lieutenanterne v. Brønse og v. Thodberg af sandenisdiske, v. Matheson af 1ste Kronhjemske, v. Ely, v. Dietrichson og v. Fangen af vesterlehniske Infanteri-Regiment forundte Kapitains Karakter; Sec. Lieutenant v. Küster af Liv-Regimentet Ryttere Prem. Lieutenants Karakter, og Kornetterne a la suite v. Juel og v. Qualen af Liv-Garden til Hest Sec. Lieutenants Karakter. Ligeledes er den ved de ophævede kronborgske Artilleri Garnisons-Kompagnier standne Kaptein v. Lundt efter Ansøgning forundt Afseede med Pension og Majors Karakter, og Prem. Lieutenant v. Holck af bemældte Kompagni og v. Prangen af det indgangne Korsørsk Garnisons-Kompagni benåadede med Kapitains Karakter ved deres Afseedigelse, med Pension.

Under Admiralitetet: Den 26 December ere Kadetterne M. Lütken, H. Scheby, J. G. Boll, P. E. Spærck, J. E. Tordenskjold og N. A. de Fontenay avancerede til Sec. Lieutenanter i Sø-Etaten.

Under General-Toldkammeret: Den 13 December s. A. er Overrets-Prokurator E. F. Omsen konstitueret til Told-Prokurator for Christiania, Drammen, Drøbak, Holmestrand, Kongsberg, Moss, Tønsberg og underliggende Ladesteder. Den 27 s. M. kongelig Fuldmægtig E. H. A. Krüger til Kassierer og Kammerer for St. Thomas og St. Jan, samt til Pakhuus-, Proviant-, Ammunitions- og Material-Forvalter paa St. Thomas.

Trykfeil.

- No. 1. S. 2. Lin. 18 frembyder, læs: frembyder
 — — 4. — 8 muligt, læs: umuligt
 — — 8. — 26 den Straf, læs: den mildere Straf
 — — 10. — 20 St. Hospital, læs: St. Hans Hospital.